

Prikaz knjige: Osnove zdravstvene njege

Book review: Basic nursing care

Jelena Lučan^{1,2}

¹Dom za starije osobe Mali Kartec, Banjol 20, 51 280 Rab, Hrvatska

²Alma Mater Europaea University – ECM, Slovenska ulica 17, 2 000 Maribor, Slovenija (PhD student)

Primljeno / Received April 25th 2025 / 25. travnja 2025.;

Prihvaćeno / Accepted May 15th 2025 / 15. svibnja 2025.;

Autor za korespondenciju/Corresponding author: Jelena Lučan, mag. med. techn., Dom za starije osobe Mali Kartec, Banjol 20, 51 280 Rab, Hrvatska, e-mail: jelena.lucan@almamater.si, tel: +385911795798

Zdravstvena njega predstavlja temeljnu sastavnicu zdravstvenog sustava i ključnu funkciju u očuvanju, unapređenju i obnovi zdravlja populacije. Medicinske sestre, kao najveća skupina zdravstvenih djelatnika, svakodnevno provode raznovrsne intervencije u skrbi za bolesne, nemoćne i osobe s kroničnim stanjima, pri čemu se od njih očekuje visoka razina znanja, kliničkih vještina i profesionalne odgovornosti [1]. Suvremeni izazovi, poput sve izraženijeg starenja stanovništva, porasta kroničnih bolesti, digitalizacije zdravstvenih usluga te sve većih očekivanja korisnika, dodatno ističu potrebu za kvalitetnom edukacijom i cjeloživotnim učenjem u sestrinskoj profesiji [2, 3].

Osnovna i napredna sestrinska znanja neophodna su ne samo za rad u bolničkom sustavu već i za sve važniju ulogu medicinskih sestara u zajednici i primarnoj zdravstvenoj zaštiti. U tom kontekstu, udžbenici koji jasno, strukturirano i suvremeno predstavljaju temeljne principe zdravstvene njege imaju iznimnu vrijednost u obrazovanju budućih stručnjaka. Edukacija koja se temelji na jasnim ishodišta učenja, primjeni dokaza iz prakse i razvoju kliničkog razmišljanja ključna je za oblikovanje kompetentnih i odgovornih zdravstvenih djelatnika [4].

Udžbenik *Osnove zdravstvene njege* autorica Snježane Čukljek, Martine Smrekar, Ane Marije Hošnjak i Sanje Ledinski (2024) pojavljuje se upravo kao odgovor na te potrebe. Namijenjen je studentima prve godine studija sestrinstva, ali i djelatnim medicinskim sestrama koje žele obnoviti ili produbiti svoja znanja. Donosi sveobuhvatan prikaz temeljnih teorijskih pojmova, profesionalne etike i praktičnih postupaka zdravstvene njege. Kao dopunjeno i aktualizirano izdanje ranijeg priručnika iz 2005. godine, udžbenik prati suvremene standarde edukacije i sestrinske skrbi u Hrvatskoj i šire [5].

Udžbenik *Osnove zdravstvene njege*, objavljen 2024. godine u izdanju Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu, predstavlja suvremeni i sveobuhvatan obrazovni resurs, prvenstveno namijenjen studentima prve godine preddiplomskog studija sestrinstva, ali i zaposlenim medicinskim sestrama u svrhu usavršavanja i obnavljanja temeljnih kompetencija. Riječ je o prerađenom i nadopunjenom izdanju istoimenog

udžbenika iz 2005. godine, koje prati suvremene trendove u edukaciji zdravstvenih djelatnika te odgovara na promjene i rastuće zahtjeve sestrinske prakse u Hrvatskoj.

SLIKA 1. *Osnove zdravstvene njege* – recenzija, naslovna stranica. Autorice: Snježana Čukljek, Martina Smrekar, Ana Marija Hošnjak, Sanja Ledinski. Izdavač: Zdravstveno veleučilište Zagreb, 2024. Godina izdanja: 2024. ISBN 978-953-6239-99-3. Broj stranica 276.

Udžbenik je strukturiran u jedanaest poglavlja koja sustavno obrađuju temeljna teorijska i praktična znanja iz područja zdravstvene njege. Na početku svakog poglavlja jasno su istaknuti ishodi učenja, čime se osigurava usmjerenost sadržaja na konkretne edukativne ciljeve, a brojne slike, tablice i shematski prikazi doprinose lakšem usvajanju gradiva.

U uvodnim poglavljima obrađeni su temeljni pojmovi sestrinstva kao znanstvene i stručne discipline, s naglaskom na ciljeve i definicije zdravstvene njege te multidimenzionalnu ulogu medicinske sestre u sustavu zdravstvene skrbi. Autori ističu važnost sestrinske skrbi kao ključne sastavnice zdravstvenog sustava, obuhvaćajući uloge sestre kao pružateljice njege, edukatorice, savjetnice, menadžerice i istraživačice. Ističe se i važnost interpersonalnog odnosa medicinske sestre i pacijenta, utemeljenog na etičkim načelima i poštivanju individualnih potreba.

Značajan doprinos udžbenika ogleda se u opsežnoj razradi teorijskih osnova sestrinstva, uključujući povijesni pregled razvoja profesije u svijetu i Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na utjecaj Florence Nightingale, Virginije Henderson i drugih sestrinskih teoretičarki. Poglavlje o zdravstvenoj njezi utemeljenoj na dokazima (EBP) ističe važnost integracije znanstvenih dokaza, kliničkog iskustva i vrijednosti pacijenata u svakodnevnoj praksi, čime se promiče profesionalizacija sestrinstva.

Praktični aspekti zdravstvene njege obrađeni su iznimno detaljno, s jasno opisanim kliničkim postupcima. Posebno su obuhvaćeni: prijem, premještanje i otpust pacijenta; mjerenje vitalnih funkcija; higijenska njega; eliminacija; pomoć pri kretanju, prehrani i komunikaciji. Detaljni opisi i protokoli postupaka poput uzimanja uzoraka, procjene disanja i tjelesne temperature, kateterizacije i higijene nepokretnih pacijenata čine udžbenik korisnim priručnikom i u kliničkom okruženju.

Poglavlje o sprečavanju infekcija uključuje temeljne pojmove asepse, antiseptika, sterilizacije i dezinfekcije, s jasnim prikazom postupaka pravilnog pranja ruku, korištenja osobne zaštitne opreme i organizacije izolacije pacijenata. Time se ističe važnost zaštite pacijenata i zdravstvenih djelatnika, kao i prevencije nozokomijalnih infekcija.

Jedno od najsveobuhvatnijih poglavlja odnosi se na primjenu lijekova, uključujući razvrstavanje lijekova, različite putove primjene (enteralno, parenteralno, lokalno) te izračunavanje i administraciju doze. Prikazani su koraci i pravila za sigurnu primjenu lijekova, uključujući pet osnovnih pravila (pravi pacijent, lijek, doza, vrijeme i način primjene). Posebno se ističu dijagrami i primjeri koji olakšavaju razumijevanje složenijih postupaka poput venepunkcije i infuzijske terapije.

Završna poglavlja posvećena su sestrinskoj dokumentaciji kao temeljnom alatu za osiguravanje kvalitete i kontinuiteta zdravstvene skrbi. Prikazani su modeli dokumentacije (SOAPIE, PIE, DAR, PUSD) te kriteriji za pravilno vođenje zapisa. Time se podiže svijest o profesionalnoj odgovornosti, pravnoj zaštiti i važnosti točne komunikacije unutar zdravstvenog tima.

Didaktička vrijednost udžbenika dodatno je istaknuta uporabom vizualnih pomagala, jasnom strukturom teksta, ishodima usmjerenima učenju i naglaskom na aktivno sudjelovanje studenta u procesu učenja. Udžbenik je usklađen s ishodima učenja iz nacionalnog kurikulumu i europskih obrazovnih standarda za početnu razinu obrazovanja medicinskih sestara.

Udžbenik *Osnove zdravstvene njege* predstavlja temeljni izvor znanja za sve studente sestrinstva na početku njihova obrazovanja, ali je i vrijedan priručnik za medicinske sestre u kliničkoj praksi. Njegova sveobuhvatnost, sustavna razrada teorijskih i praktičnih sadržaja, aktualnost informacija i prilagodba suvremenim pedagoškim standardima čine ga nezaobilaznim dijelom stručne literature u području sestrinstva u Hrvatskoj.

Kao takav, udžbenik zaslužuje široku primjenu u visokoškolskim ustanovama i zdravstvenim institucijama te se preporučuje kao obavezna literatura za osnovnu edukaciju i kontinuirani profesionalni razvoj medicinskih sestara.

Author declares no conflict of interest.

Nema sukoba interesa.

Literatura / References

- [1] World Health Organization. State of the World's Nursing 2020: investing in education, jobs and leadership. Geneva: WHO; 2020.
- [2] Smith J, Brown L. Advances in nursing education and practice: bridging theory and clinical skills. *Int J Nurs Educ.* 2023; 15 (4): 101–110.
- [3] Petrović A, Horvat A. Temeljne teorije sestrinstva i njihova primjena u praksi. *Medicinsko sestrinstvo.* 2022; 15 (3): 234–242.
- [4] Davis L, Kumar S. Evidence-based nursing practice: methodology and challenges. *Nurs Res Pract.* 2021; 558945.
- [5] Lopez T, Green R. Digitalna dokumentacija u sestrinstvu i sigurnost pacijenata. *J Nurs Adm.* 2022; 52 (1): 12–20.